

พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตร เพราะดินมีความอุดมสมบูรณ์ อุณหภูมิเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเมืองร้อน และเมืองหนาว และมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ กว่าทุกจังหวัดในภาคเหนือตอนบน ครอบคลุมพื้นที่ 1.29 ล้านไร่พื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ส้ม มะม่วง และพืชผักเช่น กระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง ผักตระกูลกะหล่ำ พริก มะเขือเทศ ฯลฯ เป็นแหล่งผลิตผลิตพืชผักที่สำคัญ ของภาคเหนือ และพืชผักเมืองหนาวที่สำคัญของประเทศ

ลักษณะภูมิอากาศมี 3 ฤดูคือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 38 องศาเซลเซียส

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม

- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 10 องศาเซลเซียส

การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษากลุ่มเกษตรกรปลูกตลอดภัย 2 กลุ่มด้วยกันคือ 1.กลุ่มเกษตรกรปลูกตลอดสตรปีแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย 2.กลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ อำเภอพร้าว ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและรูปแบบการผลิตของแต่ละกลุ่มอยู่ในหัวข้อถัดไป

4.2 กลุ่มเกษตรกรปลูกตลอดสตรปีแม่แฝกใหม่

4.2.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน ของตำบลแม่แฝกใหม่

ตำบลแม่แฝกใหม่ แต่เดิมอยู่ร่วมกับตำบลแม่แฝก และเนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และมีพื้นที่ใหญ่เกินไป จึงได้แบ่งออกเป็นสองตำบล คือ ตำบลแม่แฝก และตำบลแม่แฝกใหม่ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์บางส่วน ประชาชนในตำบลจะรักษาประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาวเหนือไว้อย่างมั่นคง ราษฎรส่วนใหญ่จะใช้ภาษาพื้นเมือง สภาพทั่วไปของตำบล มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ฝนตกชุก ดินกับแม่น้ำปิง แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกได้จากแหล่งน้ำชลประทาน ได้แก่ อ่างเก็บน้ำและฝาย แหล่งน้ำธรรมชาติได้แก่น้ำแม่แฝก น้ำแม่แดง เป็นต้น มีจำนวนประชากรในเขต อบต. 7,517 คน โดยมีจำนวน 2,450 หลังคาเรือน อาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน และรับจ้าง

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของตำบลแม่แฝกใหม่

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ต.แม่แฝก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	เขตป่าสงวนมีสันเขาแบ่งปันแนวเขตกับ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ มีแม่น้ำปิงเป็นแนวแบ่งเขต

4.2.2 ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มเกษตรกรฟักปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย มีการรวมกลุ่มกันขึ้นเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 โดยการส่งเสริมจากเกษตรกรอำเภอสันทราย และภายหลังได้รับการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร (MCC) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สมาชิกเมื่อเริ่มแรกมีจำนวน 30 ครัวเรือนและปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 16 ครัวเรือน พืชที่มีการผลิตเป็นหลักคือ ข้าวโพด กะหล่ำดอก บล๊อคโคลี่ ผักกาดขาว มะเขือยาว มะเขือเจ้าพระยา ถั่วฝักยาว เป็นต้น

เกษตรกรได้กล่าวถึงความเป็นมาของกลุ่มว่า ก่อนหน้าที่เกษตรกรจะมีการรวมกลุ่มเกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการผลิตเป็นจำนวนมาก จนเกษตรกรเองได้รับผลกระทบจากการใช้สารเคมีนั้นด้วย โดยพบว่าเกษตรกรเริ่มป่วยง่ายขึ้น ร่างกายอ่อนแอและมีอาการอ่อนเพลียง่ายจากปัญหาดังกล่าว เกษตรกรจึงเปลี่ยนมาทำการปลูกพืชแบบอินทรีย์เป็นหลัก แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการปลูกผักอินทรีย์ เพราะผักอินทรีย์นั้นมีความยุ่งยากในการปลูกและดูแลรักษา รวมทั้งผลผลิตที่ได้รับไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้เกษตรกรต้องหันมาผลิตพืชแบบผสมผสาน โดยไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช แต่ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิต หลังจากทีกลุ่มเกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการผลิตแบบผสมผสานแล้วนั้น เกษตรกร พบว่า สุขภาพอนามัยของตนเองดีขึ้น การเจ็บป่วยได้ลดน้อยลง และเกษตรกรยังมีความคิดเห็นว่าการทำการเกษตรแบบนี้ส่งผลดีต่อผู้บริโภคด้วย โดยผู้บริโภคจะได้รับบริโภคพืชผักที่ปลอดภัยจากสารเคมีเช่นกัน

4.2.3 โครงสร้างและการบริหารกลุ่ม

กลุ่มเกษตรกรแม่แฝกใหม่มีการดำเนินงานด้านการผลิตและการหาปัจจัยการผลิตเป็นกลุ่มโดยที่มีหัวหน้ากลุ่ม คือ นายคำปิ่น ใจเป็ง มีหน้าที่ดูแลประสานงานและจัดหาปัจจัยการผลิตตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ ให้แก่สมาชิกภายในกลุ่ม มีเลขาของกลุ่มคือ นางจงรักษ์ นวลศรี และมี นางศรีไพร ผูกฝน นางสมจิตร ปัญญาณะ เป็นกรรมการกลุ่มโดยกลุ่มมีการออมทรัพย์ทุกเดือนเพื่อเป็น

กองทุนให้แก่กลุ่มไว้ใช้ยามฉุกเฉิน หรือ เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อมีการอบรมต่างๆเกิดขึ้น วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งกลุ่มคือ เพื่อผลิตผักปลอดภัยจากสารเคมีไว้บริโภคในครัวเรือน และจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคที่ตระหนักถึงพิษภัยของพืชผักที่มีสารเคมีปนเปื้อนและต้องการที่จะบริโภคผักปลอดภัย

4.2.4 การผลิตและการตลาด

กลุ่มเกษตรกรแม่แฝกใหม่ไม่ได้มีการวางแผนการผลิตร่วมกันภายในกลุ่ม แต่มีการตกลงกันเบื้องต้นในแต่ละฤดูว่ากลุ่มจะปลูกผักชนิดใด การที่กลุ่มจะปลูกผักชนิดใดนั้นขึ้นอยู่กับฤดูกาลเป็นหลัก รองลงมาคือปัจจัยโรคและแมลง เพราะหากปลูกผักชนิดเดิมๆในแปลงปลูกเดิมซ้ำกันหลายๆฤดู แปลงเพาะปลูกแปลงนั้นก็จะเป็นแหล่งสะสมโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้เกิดความเสียหายได้ และปัจจัยที่สำคัญในการเลือกว่าจะปลูกผักชนิดใดนั้นคือ ราคา ของผักแต่ละชนิดอีกด้วย การผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกรนั้นจะไม่มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชแต่มีการใช้ปุ๋ยเคมีเข้ามาช่วยในการผลิตเพื่อให้พืชผักมีคุณภาพดี

เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเกษตรกรจะแบ่งผลผลิตส่วนหนึ่งเพื่อนำมาขายยังตลาดนัดผักปลอดสารพิษบริเวณร้านค้าผักปลอดสารพิษของ MCC ทุกวันพุธและวันเสาร์ด้วยตนเอง โดยผลผลิตอีกส่วนหนึ่งจะฝากขายไว้กับร้านค้าผักปลอดสารพิษของ MCC และได้แบ่งผลผลิตบางส่วนไปขายยังตลาดในแหล่งชุมชนของกลุ่มด้วย ส่วนราคานั้นหากจำหน่ายที่ร้านค้าผักปลอดสารพิษของ MCC เกษตรกรจะขายได้ราคาสูงกว่าขายเองยังตลาดในแหล่งชุมชน ร้อยละ 20 เช่น ผักกาด ถ้าขายที่ร้านค้าปลอดสารพิษของ MCC จะได้ราคา กิโลกรัมละ 20 บาท แต่ถ้าเกษตรกรขายเองยังตลาดจะได้ราคา กิโลกรัมละ 16 บาท เป็นต้น จะเนื่องจากผู้บริโภคในพื้นที่บริเวณร้านค้าผักปลอดสารพิษของ MCC นั้นเป็นกลุ่มข้าราชการและชนชั้นกลางที่ตระหนักถึงพิษภัยจากสารเคมีอีกทั้งมีกำลังซื้อที่มากกว่าผู้บริโภคในแหล่งชุมชน จึงทำให้กลุ่มเกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงกว่าขายยังตลาดในแหล่งชุมชน

4.2.5 แหล่งเงินทุนในการผลิต

จากการสัมภาษณ์สมาชิกเกษตรกรในแต่ละครัวเรือนเรื่องแหล่งทุน พบว่า เกษตรกรในกลุ่มจะใช้จ่ายเงินสดจากการออมที่มีของตนเองเป็นทุนเริ่มแรกในการผลิต ถ้าเงินสดที่มีไม่เพียงพอสมาชิกกลุ่มสามารถขอกู้ยืมจากแหล่งกู้เงินได้ทั้งในและนอกระบบโดยที่สมาชิกบางคนในกลุ่มก็ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนบางแหล่ง เนื่องจากสมาชิกไม่มีคุณสมบัติในการกู้ยืม

จากการสัมภาษณ์สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม พบว่า สมาชิกแต่ละคนมีศักยภาพในการกู้ยืมเงินรวมกันได้ดังนี้ สามารถกู้เงินจาก ธกส.ได้ 250,000 บาทต่อปี จากสหกรณ์การเกษตรได้ 150,000 บาทต่อปี จากกองทุนหมู่บ้าน 50,000 บาทต่อปี และแหล่งเงินกู้นอกระบบ 50,000 บาทต่อปี

4.3 กลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่

4.3.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของ ตำบลน้ำแพร่

ตำบลน้ำแพร่มีพื้นที่ 73.965 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 46,228 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ประมาณร้อยละ 60 และพื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยประมาณร้อยละ 40 โดยจำแนกเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 8,678 ไร่ พื้นที่ภูเขาและป่าไม้ 30,645.45 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 1,007 ไร่ ด้านประชากรตำบลน้ำแพร่มีประชากร 3,479 คน แยกเป็น ชาย 1,738 คน หญิง 1,741 คน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 50 คนต่อตารางกิโลเมตรและจำนวนประชากรแยกตามอายุ ดังแสดงตามตารางที่ 4.1

ตำบลน้ำแพร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดตำบลทุ่งหลวง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดตำบลเขื่อนผากและแม่ปิ้ง อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

4.3.2 ความเป็นมาของกลุ่ม

เมื่อ พ.ศ. 2539 ได้มีกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน สมาคมวาย เอ็ม ซี เอ เชียงใหม่ (YMCA) เข้ามาให้การอบรมแนวความคิดการทำเกษตรปลอดสารเคมีในชุมชนตำบลน้ำแพร่ เกษตรกรที่สนใจได้การทำเกษตรปลอดสารเคมีโดยมีการรวมกลุ่มจำนวน 32 ครอบครัว โดยมีเป้าหมายเพื่อทำการเกษตรปลอดสารเคมี ลดการพึ่งพิงปัจจัยภายนอก ลดหนี้สินของเกษตรกร มีรูปแบบการผลิตแบบปลูกพืชหมุนเวียนผสมผสานกับไม้ผล และการเลี้ยงสัตว์ มีการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน มีกฎระเบียบข้อบังคับภายในกลุ่ม มีการวางทิศทางเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มีโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่ม และได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นองค์กรของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเกษตรยั่งยืน โดยกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จังหวัดเชียงใหม่ เช่น ออมทรัพย์กับชมรมฯ ทุกเดือนรับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการ

พัฒนาสวนของสมาชิก และมีการทำตลาดที่จัดการบริหารโดยเกษตรกรเอง เช่น ตลาดนัดอินทรีย์ อิมบูนู โรงเรียนดาราวิทยาลัย โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย และโรงพยาบาลนครพิงค์ เชียงใหม่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 กลุ่มได้ขยายขนาดโดยรับสมาชิกที่สนใจในการทำเกษตรกรรม ยั่งยืนเพิ่ม ผ่านกระบวนการอบรมแนวคิดการทำเกษตรกรรมยั่งยืน การศึกษาดูงานไร่นาตัวอย่าง ของระบบเกษตรยั่งยืน การอบรมเทคนิคในการพัฒนาไร่นาแบบเกษตรยั่งยืน เกษตรกรที่ผ่านการ อบรมได้รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่ม ทำให้ปัจจุบันมีสมาชิก 32 ครัวเรือน

4.3.3 โครงสร้างและการบริหารกลุ่ม

กลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ เป็นกลุ่มในเครือข่ายของเกษตรกรรมทางเลือกจังหวัด เชียงใหม่ โครงสร้างการบริหารของกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ ประกอบด้วย ประธาน เจริญญิก ปฎิคม และเลขานุการกลุ่ม กลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ เป็นเครือข่ายของ เกษตรกรรมทางเลือก ซึ่งประสานงานโดยองค์กรพัฒนาเอกชน ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆเกี่ยวกับแนวคิด และแนวปฏิบัติของเกษตรกรรมทางเลือก ตั้งแต่การ ผลิตซึ่งเน้นความปลอดภัย สุขลักษณะการเกี่ยวกลุ่ซึ่งกันและกัน จนกระทั่งถึงตลาดทางเลือกซึ่ง ดำเนินการโดยชุมชนร่วมกัน ที่มีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจการกำหนดทิศทางการผลิต และ การตลาดร่วมกัน

4.3.4 การผลิตและการตลาด

ชนิดของผักที่กลุ่มทำการผลิตจะขึ้นกับฤดูกาลโดยจะปลูกคละกันไปแต่ละชนิด ผักที่ปลูก ได้ตลอดทั้งปี เช่น คะน้า ผักกาดขาว กะหล่ำ กะหล่ำดอก มะเขือเทศ ผลผลิตของแต่ละชนิดนั้นก็ จะขึ้นกับฤดูกาลผลิตอีกด้วย ซึ่งในการผลิตของกลุ่มนั้นไม่มีการใช้สารเคมีหรือสารกำจัดแมลง ศัตรูพืช เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรเน้นการปลูกแบบอินทรีย์ เมื่อตรวจพบโรคแมลงก็ใช้สารสกัด สมุนไพรในการควบคุมแมลง อีกทั้งเกษตรกรยังมีความรู้ด้านแมลง เรื่องตัวห้ำ ตัวเบียน และ ศัตรูพืชจากการเข้าอบรมของทางเกษตรกรรมทางเลือกอิมบูนู

ลักษณะของพื้นที่เป็นการปลูกภายในบริเวณบ้านและหัวไร่ปลายนา ขนาดเนื้อที่ประมาณ 0.125 - 3 ไร่ ระบบพืชในแปลงผักมีทั้งแบบปลูกพืชชนิดเดียวและผสมผสานหลายชนิด โดยจะทำ เป็นแปลงเล็กๆขนาด กว้าง 1.5 เมตร ยาว 4 เมตร ปลูกหมุนเวียนกัน โดยในบางรายจะคำนึงถึงการ ใช้หน้าดินของพืชแต่ละชนิดด้วย เช่น ในฤดูนี้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนซึ่งเป็นพืชที่มีความต้องการของ ผู้บริโภค ด้านการวางแผนการผลิตไม่ได้มีการวางแผนโดยตรงร่วมกันกับกลุ่ม เพียงแต่มีการรวมตัว

กันของสมาชิกเพื่อตกลงกันว่าใครสนใจที่จะปลูกพืชชนิดเดียวกันแล้วจึงรวบรวมเงินเพื่อนำไปซื้อเมล็ดพันธุ์และแบ่งกันต่อไป

ในด้านการตลาด พบว่า มีตลาดที่หลากหลาย ได้แก่ ตลาดอิมบญู ซึ่งเกษตรกรจะรวมตัวกันประมาณ 8 รายนำผักไปขายที่ตลาดอิมบญูเป็นประจำในวันเสาร์ ซึ่งเป็นตลาดนัดสินค้าปลอดสารพิษที่ทางตลาดอิมบญูจัดขึ้นให้สมาชิกรับสินค้ามาจำหน่ายโดยเฉพาะ ไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ แต่สมาชิกที่ไปขายจะเก็บเงินกันเองสัปดาห์ละ 10 บาท เพื่อเป็นค่าบำรุงสถานที่และซ่อมแซมโต๊ะเก้าอี้ที่ใช้ในการขาย ราคาที่ตลาดนี้จะค่อนข้างคงที่ แต่จะมีการประชุมเพื่อกำหนดราคาผักในแต่ละปี ส่วนใหญ่ราคาขายที่ตลาดอิมบญูจะเป็นราคาที่สูงกว่าท้องตลาดทั่วไป แต่ทั้งผู้บริโภคและเกษตรกรก็พอใจกับราคาที่กลุ่มได้กำหนดไว้ ตลาดอีกลักษณะหนึ่งเป็นตลาดในสถานที่ทำงาน ได้แก่ โรงเรียนคาราวิทยาลัยในวันพุธ เวลาประมาณ 15.30–17.00 น. และที่สมาคม วาย เอ็ม ซี เอ เสาหินในวันเสาร์ โดยเกษตรกรจะแบ่งกันไปขาย สำหรับสมาชิกภายในกลุ่มที่ยังมีผลผลิตน้อยจะใช้วิธีฝากสมาชิกคนอื่นไปขาย นอกจากนั้นยังได้นำผลผลิตบางส่วนไปวางขายในหมู่บ้าน ในอำเภอพร้าว และที่สถานีน้ำมันบางจากอีกด้วย

4.3.5 แหล่งเงินทุน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกเกษตรกรในแต่ละครัวเรือนเรื่องแหล่งทุน พบว่า เกษตรกรในกลุ่มจะใช้เงินสดจากการออมที่มีของตนเองเป็นทุนเริ่มแรกในการผลิต กลุ่มมีเงินทุนเริ่มแรกจากเงินออมของสมาชิกแต่ละรายรวมกันจำนวน 23,200 บาทต่อกลุ่ม ซึ่งสมาชิกบางรายไม่ได้มีเงินออมเหลืออยู่ส่งผลให้เงินทุนเริ่มแรกของกลุ่มมีไม่เพียงพอต่อการผลิต จึงทำให้ต้องมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อต่างๆ ดังนี้ กลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่สามารถกู้เงินจาก ธกส. ได้ 520,000 บาทต่อปี สหกรณ์การเกษตรได้ 320,000 บาทต่อปี กองทุนหมู่บ้าน 160,000 บาทต่อปี และจากแหล่งเงินกู้นอกระบบได้ 90,000 บาทต่อปี

4.4 ข้อมูลด้านครัวเรือนและแรงงานของกลุ่มเกษตรกร

ผู้นำครัวเรือนนั้นมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการผลิต การตลาด ตลอดจนการยอมรับวิทยาการความรู้ใหม่ๆ ทางด้านการเกษตร จากการสำรวจอายุและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารแม่แฝกใหม่มีอายุเฉลี่ย 44 ปี และกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ มีอายุเฉลี่ย 47 ปี (ตารางที่ 4.1) สำหรับด้านการศึกษาของหัวหน้า

ครัวเรือนนั้นพบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละกลุ่มเกษตรกร จำแนกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือน

กลุ่มเกษตรกร	จำนวน ตัวอย่าง	ช่วงอายุ(ปี)				
		น้อยกว่า - 30	31-40	41-50	51- 60	61 ขึ้นไป
กลุ่มเกษตรกรฟัก ปลอดสารพิษแม่แฝก ใหม่	16	-	3 (18.7)	9 (56.2)	2 (12.5)	2 (12.5)
กลุ่มเกษตรกร ทางเลือกบ้านน้ำแพร่	32	3 (9.3)	7 (21.8)	16 (50)	5 (15.6)	1 (3.1)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ ใน() คือร้อยละของครัวเรือนเกษตรกร

ตารางที่ 4.2 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละกลุ่มเกษตรกร จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

กลุ่มเกษตรกร	จำนวน ตัวอย่าง	ระดับการศึกษา				
		ไม่ได้รับ การศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ป.ว.ส	ปริญญาตรี และสูงกว่า
กลุ่มเกษตรกรฟักปลอด สารพิษแม่แฝกใหม่	16	-	11 (68.7)	5 (31.2)	-	-
กลุ่มเกษตรกร ทางเลือกบ้านน้ำแพร่	32	1 (3.1)	22 (68.7)	4 (12.5)	4 (12.5)	1 (3.1)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ ใน() คือร้อยละของครัวเรือนเกษตรกร

จากการสำรวจพบใน 1 ฤดูการผลิตช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ มีดังนี้ คือ กิจกรรมเตรียมดินและปลูก 20 วัน กิจกรรมในการกำจัดวัชพืชคูโรคและแมลง 40 วัน กิจกรรมการใส่ปุ๋ยและให้น้ำ 40 วัน กิจกรรมการเก็บเกี่ยว 10 วัน และกิจกรรมการตัดแต่งคัดบรรจุผลผลิต 10 วัน เท่ากันในทุกฤดู จากการสำรวจจำนวนแรงงานที่ใช้ผลิตพืชแต่ละชนิดและหาค่าเฉลี่ยนั้นพบว่าการผลิตพืชแต่ละชนิดนั้นจะใช้แรงงานในการผลิตไม่เท่ากัน ดังตารางที่ 4.3

ด้านขนาดครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกตลอดสารทั้ง 2 กลุ่มจากการสำรวจพบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกตลอดสารพืชแม่แฝกใหม่มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งสิ้นรวม 47 คน และมีแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตรรวมทั้งสิ้น 32 คน ส่วนกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่มีสมาชิกในครัวเรือนรวม 101 คนและมีแรงงานในภาคเกษตรรวมทั้งสิ้น 63 คน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน (ตารางที่ 4.4) และมีแรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน (ตารางที่ 4.5) แรงงานในครัวเรือนที่ใช้เพาะปลูกพืชของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง คือ แรงงานที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ อายุ 18 ปีขึ้นไปที่สามารถทำงานในภาคเกษตรกรรมได้อย่างเต็มที่ โดยข้อมูลด้านแรงงานเกษตรของแต่ละกลุ่มถูกนำไปคำนวณหาปริมาณข้อจำกัดด้านแรงงานในการสร้างแบบจำลองต่อไป

ตารางที่ 4.3 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตพืชแต่ละชนิด

ชนิดพืช	แรงงานที่ใช้ในการผลิตพืช กลุ่มเกษตรกร ผักปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่(วันทำงาน)					แรงงานที่ใช้ในการผลิตพืชของ กลุ่ม เกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่(วัน ทำงาน)				
	เตรียม ดิน ปลูก	กำจัด วัชพืช	ดูแล	เก็บ เกี่ยว	คัด บรรจุ	เตรียม ดิน ปลูก	กำจัด วัชพืช	ดูแล	เก็บ เกี่ยว	คัด บรรจุ
ผักบุ้ง	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
กวางตุ้ง	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
กวางตุ้งฮ่องเต้	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
ผักกาดคอก	-	-	-	-	-	3	9	16	2	2
ผักกาดหอม	-	-	-	-	-	3	9	16	2	2
คะน้า	3	15	16	2	2	3	15	16	2	2
ถั้วผักยาว	4	15	16	2	2	4	15	16	2	2
ผักกาดขาว	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
ผักชี	3	9	16	2	2	3	9	16	2	2
ต้นหอม	3	9	16	2	2	3	9	16	2	2
มะเขือ	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
พริก	3	15	16	2	2	3	15	16	2	2
กะหล่ำ	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
แครอท	-	-	-	-	-	3	10	16	2	2
หัวไชเท้า	-	-	-	-	-	3	10	16	2	2
กะหล่ำดอก	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
ฟักทอง	-	-	-	-	-	3	12	16	2	2
แตงกวา	4	12	16	2	2	4	12	16	2	2
ข้าวโพดฝักอ่อน	3	12	16	2	2	3	12	16	2	2
บวบ	4	15	16	2	2	4	15	16	2	2

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละกลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร	จำนวน ตัวอย่าง	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(คนต่อครัวเรือน)					มากกว่า 5
		1	2	3	4	5	
กลุ่มเกษตรกรฟัก ปลอดสารพิษแม่แฝก ใหม่	16	-	4 (25)	9 (56.2)	3 (18.7)	-	-
กลุ่มเกษตรกรทางเลือก บ้านน้ำแพร่	32	1 (3.1)	4 (12.4)	21 (65.6)	3 (9.3)	2 (6.2)	1 (3.1)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ ใน() คือร้อยละของครัวเรือนเกษตรกร

ตารางที่ 4.5 จำนวนแรงงานภาคเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละกลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร	จำนวน ตัวอย่าง	จำนวนแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตร (คน)			
		1	2	3	4
กลุ่มเกษตรกรฟักปลอด สารพิษแม่แฝกใหม่	16	4 (25)	11 (68.7)	2 (12.5)	-
กลุ่มเกษตรกรทางเลือก บ้านน้ำแพร่	32	6 (18.7)	18 (56.2)	7 (21.8)	1 (3.1)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ ใน() คือร้อยละของครัวเรือนเกษตรกร

4.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินในการผลิตฝัก

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกฝักปลอดสารทั้ง 2 กลุ่มนั้นทำการผลิตพืชฝักตลอดทั้งปี โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาลผลิตใหญ่ๆ ได้ดังนี้ คือ ฤดูที่ 1 ฤดูฝน ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม – ตุลาคม ฤดูที่ 2 ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ และฤดูที่ 3 ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือน มีนาคม – มิถุนายน ด้านจำนวนที่ดินที่ใช้ในการผลิตฝักปลอดภัยของแต่ละกลุ่มนั้น (ตารางที่ 4.6) คือ ส่วนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่พืชที่ทำการเพาะปลูกมากที่สุดคือ ฝักกาดขาว 3.53 ไร่ รองลงมาคือ ฝักกะน้า 3.43 ไร่ และมีพืชฝักที่มีพื้นที่ในการผลิตที่ใกล้เคียงกันประมาณ 1-2 ไร่คือ ฝักกวางตุ้งฮ่องเต้ ฝักชี่ ต้นหอม มะเขือ ข้าวโพดฝักอ่อน และบวบ ด้านกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ มีที่ดินในเขตชลประทาน 75 ไร่ และในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝน 7.5 ไร่ พืชที่ทำการผลิตมากที่สุดคือกะหล่ำ มีพื้นที่เพาะปลูก 7.17 ไร่ และพืชฝักที่มีพื้นที่ในการผลิตไม่แตกต่างกันมากนัก ได้แก่ ฝักกวางตุ้ง ฝักกวางตุ้งฮ่องเต้ ฝักกาดคอย ฝักกะน้า และต้นหอม โดยพื้นที่ในการปลูกพืชแต่ละชนิดนั้นประมาณ 5-6 ไร่ ซึ่งพืชฝักที่กลุ่มทำการผลิตนั้นพบว่า มีทั้งสิ้น 20 ชนิด โดยทั้ง 20 ชนิดสามารถทำการผลิตได้ใน 2 ฤดูแรก ส่วนในฤดูที่ 3 ซึ่งเป็นฤดูแล้งมีพืชฝักจำนวน 15 ชนิดที่สามารถผลิตได้ (ตารางที่ 4.7) และมีพืชที่ไม่สามารถทำการผลิตได้เนื่องจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย คือ ฝักกาดคอย ฝักกาดหอม แครอท หัวไชเท้า และฟักทอง

ส่วนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่มีที่ดินที่ใช้ในการผลิตฝักอยู่ในเขตชลประทานทั้งหมดจำนวน 32 ไร่ โดยกลุ่มทำการผลิตฝักจำนวน 15 ชนิดทั้ง 3 ฤดูเนื่องจากมีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการผลิต และพืชมีความเหมาะสมต่อสภาพอากาศในพื้นที่ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.6 ปริมาณพื้นที่เพาะปลูกผักแต่ละชนิด โดยเฉลี่ยของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง

ชนิดพืช	พื้นที่เพาะปลูก กลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่ (ไร่)	พื้นที่เพาะปลูก กลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ (ไร่)
ผักบุ้ง	2.33	4.89
กวางตุ้ง	2.16	5.08
กวางตุ้งฮ่องเต้	1.36	5.26
ผักกาดคอก	-	5.81
ผักกาดหอม	-	3.78
คะน้า	3.43	5.13
ถั้วผักยาว	2.43	4.72
ผักกาดขาว	3.53	5.35
ผักชี	1.2	6.18
ต้นหอม	1.2	5.73
มะเขือ	1.5	3.68
พริก	2	3.57
กะหล่ำ	2.87	7.17
แครอท	-	2
หัวไชเท้า	-	1.6
กะหล่ำดอก	2.26	4.3
ฟักทอง	-	2
แตงกวา	2.2	2.3
ข้าวโพดฝักอ่อน	1.56	2.5
บวบ	1.9	1.3
รวม	32	82.5

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.7 ระบบการปลูกพืชของกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่

พืช	ช่วงเวลาของการปลูกถึงการเก็บเกี่ยว											
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
1 ผักบุ้ง	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
2 กวางตุ้ง	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
3 กวางตุ้งฮ่องเต้	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
4 ผักกาดคอก	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
5 ผักกาดหอม	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
6 คะน้า	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
7 ถั่วฝักยาว	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
8 ผักกาดขาว	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
9 ผักชี	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
10 ต้นหอม	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
11 มะเขือ	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
12 พริก	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
13 กะหล่ำ	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
14 แครอท	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
15 หัวไชเท้า	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
16 กะหล่ำดอก	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
17 ฟักทอง	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
18 แดงกวา	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
19 ข้าวโพดฝักอ่อน	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→
20 บวบ	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→	←	→

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.8 ระบบการปลูกพืชของกลุ่มเกษตรกรที่ปลอดภัยสสารพิษแม่แฝดใหม่

พืช	ช่วงเวลาของการปลูกถึงการเก็บเกี่ยว											
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
1 ผักนึ่ง	←			→								
2 กวางตุ้ง	←			→								
3 กวางตุ้ง ฮ่องเต้	←			→								
4 กระนำ	←			→								
5 ถั่วฝักยาว	←			→								
6 ผักกาดขาว	←			→								
7 ผักชี	←			→								
8 ต้นหอม	←			→								
9 มะเขือ	←			→								
10 พริก	←			→								
11 กระหล่ำ	←			→								
12 กระหล่ำดอก	←			→								
13 แดงกวาง	←			→								
14 ข้าวโพดฝัก	←			→								
อ่อน												
15 บวบ	←			→								

ที่มา : จากการสำรวจ

4.6 ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกผัก

การศึกษาแผนการผลิตผักปลอดสารจะคำนึงถึงรายได้ และต้นทุนในการผลิตผักแต่ละชนิด ภายใต้งบประมาณค่าใช้จ่ายของสถานการณ์การผลิต เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยจะมองถึงภาพรวมของการผลิต ราคา และต้นทุนรวมทั้งหมด ของผักแต่ละชนิด ซึ่งต้นทุนในการผลิตผักของกลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดต่างๆจากการสำรวจต้นทุนและผลตอบแทนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ยพบว่า

1. ต้นทุนเงินสดของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพืชแม่แฝกใหม่ที่ใช้ในการผลิตผักแต่ละชนิดนั้นมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของผัก พบว่าซึ่งต้นทุนหลักของการผลิตผัก คือ ต้นทุนค่าจ้างเหมาไถเตรียมดิน ค่าวัสดุในการปลูก ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารสกัดชีวภาพและวัสดุทำกับดักแมลง ค่าไฟฟ้าและเชื้อเพลิง ค่าอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์ และค่าขนส่ง อาทิ เช่น ต้นทุนเงินสดของผักบุ้ง จะมีต้นทุนดังนี้ ต้นทุนค่าจ้างเหมาไถเตรียมดิน 450 บาท/ไร่ เมล็ดพันธุ์ 90 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ยเคมี 100 บาท ค่าสารสกัดชีวภาพ 80 บาท/ไร่ วัสดุทำกับดักแมลง 30 บาท/ไร่ ค่าไฟฟ้าและเชื้อเพลิง 30 บาท/ไร่ ค่าอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์ 20 บาท/ไร่ ค่าขนส่ง 55 บาท/ไร่ รวมทั้งสิ้น 885 บาท/ไร่

2. ต้นทุนเงินสดของกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ที่ใช้ในการผลิตผัก มีดังนี้ ต้นทุนค่าจ้างเหมาไถเตรียมดิน ค่าวัสดุในการปลูก ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่ามูลสัตว์ ค่าสารสกัดชีวภาพวัสดุทำกับดักแมลง ค่าไฟฟ้าและเชื้อเพลิง ค่าอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์ และค่าขนส่ง อาทิ เช่น ต้นทุนเงินสดของผักบุ้ง จะมีต้นทุนดังนี้ ต้นทุนค่าจ้างเหมาไถเตรียมดิน 400 บาท/ไร่ เมล็ดพันธุ์ 85 บาท/ไร่ ค่าสารสกัดชีวภาพ 40 บาท/ไร่ วัสดุทำกับดักแมลง 20 บาท/ไร่ ค่าอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์ 20 บาท/ไร่ ค่าขนส่ง 35 บาท/ไร่ รวมทั้งสิ้น 620 บาท/ไร่

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน พบว่า ในกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพืชแม่แฝกใหม่ พืชผักที่มีต้นทุนรวมสูงสุด คือ ผักชี โดยมีต้นทุนรวมเท่ากับ 2,220 บาท/ไร่ รองลงมาคือ พริก 2,160 บาท/ไร่ และต้นหอม 1,890 บาท/ไร่ ส่วนพืชผักที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด คือ พริก 50,640 บาท/ไร่ กวางตุ้งฮ่องเต้ 48,894 บาท/ไร่ รองลงมาคือแตงกวา 48,370 บาท/ไร่ ส่วนในกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ พืชผักที่มีต้นทุนในการผลิตรวมสูงที่สุด คือ ผักชีเช่นกัน มีต้นทุนรวมเท่ากับ 1,865 บาทต่อไร่ รองลงมาคือ ฟักทอง 1,450 บาท/ไร่และพริก 1,350 บาท/ไร่ จะเห็นได้ว่าต้นทุนในการผลิตผักปลอดสารของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพืชแม่แฝกใหม่นั้นมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่ อันเนื่องมาจาก การผลิตผักของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพืชแม่แฝกใหม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิต ส่วนด้านพืชผักที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดคือ ผักกาดคอก ให้ผลตอบแทนเท่ากับ 54,250 บาท/ไร่ รองลงมาคือผักกาดหอมให้ผลตอบแทนเท่ากับ 50,450 บาท/ไร่

และพืชผักที่ให้ผลตอบแทนน้อยที่สุดคือ บวบ ให้ผลตอบแทนเท่ากับ 24,750 บาท/ไร่ โดยรายละเอียดด้านผลผลิตเฉลี่ย ราคา ต้นทุนและผลตอบแทนได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลผลิตเฉลี่ย ราคา ต้นทุนเงินสดและรายได้เหนือต้นทุนเงินสด

ชนิดพืช	ผลผลิต (กก./ไร่)	ราคา (บาท/กก.)	ต้นทุนเงินสด (บาท/ไร่)	รายได้เหนือต้นทุน เงินสด(บาท/ไร่)
กลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่				
1 ผักบุ้ง	2,980	15	885	43,815
2 กวางตุ้ง	2,640	18	1,240	46,280
3 กวางตุ้งฮ่องเต้	2,788	18	1,290	48,894
4 กระน้ำ	1,650	23	1,740	36,210
5 ถั้วฝักยาว	2,260	18	1,450	40,540
6 ผักกาดขาว	2,477	18	1,565	43,021
7 ผักชี	1,330	37	2,220	44,330
8 ต้นหอม	1,450	37	1,890	45,960
9 มะเขือ	2,430	18	1,675	42,065
10 พริก	1,320	18	2,160	50,640
11 กะหล่ำ	2,450	18	1,345	42,755
12 กะหล่ำดอก	1,887	23	1,865	41,536
13 แดงกวา	2,780	18	1,670	48,370
14 ข้าวโพดฝักอ่อน	1,200	38	870	44,730
15 บวบ	1,560	18	1,780	26,300
กลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่				
1 ผักบุ้ง	2,666	15	620	39,440
2 กวางตุ้ง	2,430	20	750	47,850
3 กวางตุ้งฮ่องเต้	2,502	20	750	49,290
4 ผักกาดคอก	2,750	20	750	54,250
5 ผักกาดหอม	2,560	20	750	50,450
6 กระน้ำ	1,433	25	1,225	34,600

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ชนิดพืช	ผลผลิต (กก./ไร่)	ราคา (บาท/กก.)	ต้นทุนเงินสด (บาท/ไร่)	รายได้เหนือต้นทุน เงินสด(บาท/ไร่)
9 ผักชี	1,200	30	1,865	34,135
7 ถั่วฝักยาว	1,920	20	850	37,550
8 ผักกาดขาว	2,200	20	970	43,030
10 ต้นหอม	1,400	30	1,200	40,800
11 มะเขือ	2,200	20	1,120	42,880
12 พริก	950	40	1,350	36,650
13 กะหล่ำ	2,260	20	950	44,250
14 แครอท	1,880	20	700	36,900
15 หัวไชเท้า	1,670	20	700	32,700
16 กะหล่ำดอก	1,600	25	950	39,050
17 ฟักทอง	2,800	15	1,450	40,550
18 แตงกวา	2,500	20	1,320	48,680
19 ข้าวโพดฝักอ่อน	855	40	450	33,750
20 บวบ	1,300	20	1,250	24,750

ที่มา : จากการคำนวณ

ต้นทุนเงินสดและปริมาณผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรแจกแจงรายฤดู

จากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมดินฟ้าอากาศในแต่ละฤดูที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมัน ค่าปุ๋ย แตกต่างกันไป ส่งผลให้ต้นทุนเงินสดของกลุ่มเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันในแต่ละฤดู ส่วนทางด้านปริมาณผลผลิตพืชแต่ละชนิดก็มีความแตกต่างกันในแต่ละฤดู อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ของแต่ละฤดูเช่นกัน ดังได้แจกแจงไว้ในตารางที่ 4.10-4.13 ในด้านราคาของผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งปี กลุ่มเกษตรกรจะยึดถือราคาหลักที่ได้มีการตกลงร่วมกันในกลุ่มไว้แล้วซึ่งเป็นราคาที่เกษตรกรยอมรับและได้ผลกำไร

ตารางที่ 4.10 ต้นทุนเงินสดของฝักแต่ละชนิดของ กลุ่มเกษตรกรฝักปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่

ชนิดพืช	ต้นทุนเงินสดฤดูฝน (บาท/ไร่)	ต้นทุนเงินสดฤดูหนาว (บาท/ไร่)	ต้นทุนเงินสดฤดูร้อน (บาท/ไร่)
ฝักบั้ง	750	885	850
กวางตุ้ง	750	1,240	1,280
กวางตุ้งฮ่องเต้	750	1,290	1,390
คะน้า	1,350	1,740	1,820
ถั่วฝักยาว	950	1,450	1,450
ฝักกาดขาว	1,050	1,565	1,565
ฝักชี	1,800	2,220	2,310
ต้นหอม	1,200	1,890	1,880
มะเขือ	1,200	1,675	1,660
พริก	1,350	2,160	2,160
กะหล่ำ	950	1,350	1,450
กะหล่ำดอก	950	1,865	1,965
แตงกวา	1,320	1,670	1,430
ข้าวโพดฝักอ่อน	450	870	770
บวบ	1,250	1,780	1,380

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.11 ผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพิษแม่แฝกใหม่

ชนิดพืช	ผลผลิตฤดูฝน (กิโลกรัม/ไร่)	ผลผลิตฤดูหนาว (กิโลกรัม/ไร่)	ผลผลิตฤดูร้อน (กิโลกรัม/ไร่)
ผักบุ้ง	3,500	3,100	2,800
กวางตุ้ง	2,900	2,600	2,400
กวางตุ้งฮ่องเต้	2,900	2,600	2,400
คะน้า	1,750	1,650	1,550
ถั้วผักยาว	2,300	2,250	1,800
ผักกาดขาว	2,700	2,400	1,950
ผักชี	1,450	1,200	1,100
ต้นหอม	1,650	1,450	1,250
มะเขือ	2,500	2,450	2,250
พริก	1,420	1,350	1,150
กะหล่ำ	2,655	2,450	2,250
กะหล่ำดอก	1,950	1,880	1,700
แตงกวา	3,100	2,750	2,400
ข้าวโพดฝักอ่อน	1,400	1,200	1,000
บวบ	1,650	1,550	1,400

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางแสดงที่ 4.12 ต้นทุนเงินสดของผักแต่ละชนิดของกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่

ชนิดพืช	ต้นทุนเงินสดฤดูฝน (บาท/ไร่)	ต้นทุนเงินสดฤดูหนาว (บาท/ไร่)	ต้นทุนเงินสดฤดูร้อน (บาท/ไร่)
ผักบุ้ง	520	550	640
กวางตุ้ง	680	700	750
กวางตุ้งฮ่องเต้	680	700	750
ผักกาดคดอย	680	700	800
ผักกาดหอม	680	700	750
คะน้า	1,100	1,200	1,350
ถั้วผักยาว	820	850	-
ผักกาดขาว	880	900	1,020
ผักชี	1,720	1,800	1,850
ต้นหอม	1,180	1,200	1,250
มะเขือ	1,200	1,200	-
พริก	1,280	1,350	-
กะหล่ำ	950	950	1,050
แครอท	680	700	750
หัวไชเท้า	680	700	-
กะหล่ำดอก	1,100	1,250	950
ฟักทอง	1,360	1,450	1,450
แตงกวา	1,320	1,320	1,440
ข้าวโพดฝักอ่อน	450	450	-
บวบ	1,160	1,250	1,350

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.13 ผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรทางเลือกบ้านน้ำแพร่

ชนิดพืช	ผลผลิตฤดูฝน (กิโลกรัม/ไร่)	ผลผลิตฤดูหนาว (กิโลกรัม/ไร่)	ผลผลิตฤดูร้อน (กิโลกรัม/ไร่)
ผักนึ่ง	2,766	2,563	2,400
กวางตุ้ง	2,520	2,321	2,230
กวางตุ้งฮ่องเต้	2,602	2,502	2,400
ผักกาดคอดย	2,850	2,650	2,520
ผักกาดหอม	2,660	2,487	2,200
คะน้า	1,644	1,333	1,350
ถั้วผักยาว	1,350	1,100	-
ผักกาดขาว	2,120	1,920	1,720
ผักชี	1,320	1,220	1,150
ต้นหอม	1,400	1,300	1,250
มะเขือ	2,200	2,200	-
พริก	950	850	-
กะหล่ำ	2,460	2,260	2,050
แครอท	1,900	1,780	1,550
หัวไชเท้า	1,770	1,570	-
กะหล่ำดอก	1,750	1,550	1,450
ฟักทอง	2,900	2,800	2,400
แตงกวา	2,800	2,500	2,200
ข้าวโพดฝักอ่อน	1,100	855	-
บวบ	1,400	1,300	1,150

ที่มา : จากการสำรวจ